

DR. FERDINAND BUFFA

NÁREČIE DLHEJ LÚKY
V BARDEJOVSKOM OKRESE

VYDAVATELSTVO
SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED
BRATISLAVA 1953

TEXTOVÉ UKÁŽKY

I

Rozprávala Anna Buffová, rod. Selecká, 73ročná roľníčka. Čítať vie, písať nevie. Z dediny natrvalo nikde nebola. Rozpráva rada. Zapisané v januári 1950 v Dlhej Lúke.

O vlkoch

No ta jag_utora podajedne, že tu vlci bili. A naž_zado bili cimerman, no ta xozili do roboti na druhi valal. Raz_večar išli dudomu z roboti i vešli sebe do karčmi. A to išli trujmi. No jeden paľenku ñexcel pic, ta pošol sam dudomu. A tote dvujmi še opili i tag_išli. Išli okolo krakuf kolo potoka i zazreli, že čoška s krakuv višlo a išlo z_ňima razem kolo potoka. Ta oňi mišleli, že to ten pirši kamarat, co ñexcel paľenku pic a pošol skori a že jix teras_straši. Ta tak_kričeli: Lem ti nas_straš, straš! Un mišli, že mi še ho bojima. Jag_oňi tak_kričeli a jag_vilk čul, ta še ohlat a patrel na űix a oňi mu zazreli oči še blišdec a i bilo kušćik vidno, bo mešac švicil. Ta ftedi už vizeli, že to vilk, že to űe kamarat, co jix oxabil. Ta ftedi na űix aš strax uderil, ta lapili ucekac, ľedvo domu prišli. Takol ku űim prišla žena teho, co ñexcel pic paľenku, bo un teho vilka tiž_vizel, ta či jix űerostarhal. Ta uš potem reč maľi furt, že bi jix vlci bili zedli. Uš potem tag_ňebili űigda dluho do noci.

Dakedi f_stariš časax, keľ_kupili male prašeta, ta jix dali do xiži pot_pec. Ta i jedna taka starodavna xiža bila pri krakax, pri ľeše. A zešli še tam raz večar babi — kuzelarki presc i dohvarali še, jak_kuzelarki, o straxax, o vilkax, o šickim a prašeta sebe kvičeli,

bo bili hladne. Naras, jak še tag_o vilkax dohvarali, jedna baba še ohľadne na oblak, že co tam žbirka, a vizi, že tam vilk stoji s pred_ňima labami a patri do xiži. Bo un mušel čuc tote prašeta tam pot_pripeckem kvičec a un sam bil naisce hladni. Ta s_teho stal še krik, babi lapili kvičec, modľic še, bo še baľi, bo mišleli, že vilk vitrepe oblak i vejze do xiži. A tote babi tak še baľi, co aňi večar dudomu űeišli, aľe nocovali tam do rana.

V žime pušćali ľuze ofce na poľe, co sebe odharnuli šňix, žebi še dakus popašli na žice abo xoz_na čim. Dvujmi xlopci pošli z_ofcami. Ofce vihnaľi na tablu a jim bilo žimno, ta pošli tam do jedni xiži še zahrac. Ta i xlopci še tam rozbavili až do večara a na ofce zapomľi. Jag_večar prišlo, vzali pošli dudomu. Ocec še jix pita: Ta ze ofce? A oňi aš_ftedi sebe naonačili, že oňi bili z_ofcami. Ta i potem lapili hľedac tote ofce. Aľe jag_uš še zacmilo, mišleli, že ofce dagze ve valaľe, že še jim űestaňe űič, že rano sami prida. Aňi rano ovec űebilo. Aš_pri jedni xiži našli kosci ohrižene z ovec, co jix vlci zežarli.

Potim ras_kediška išli do ľesa naž_zado űebošćik, z_vozem do Maguri. Išli, išli, ľem tu ras_patraja, vlci tam jag_hamz_ida. Daz_dvavec. Jag_vizeli ešći na ľalatek, že tote vlci ľeca prosto dohuri, ta ľem stanuli, žebi ku űim űedošli. A vlci pošli svoju drahu, bo jix űezazreli. No a potem, jag_už vlci pošli, prišli voli na to mešco, kazi vlci ľeceli, ta ľem nuxali a ľarčeli a tag_ucekali, bo še jačoška baľi.

Xozili na poľe, a to tiš f_tim čaše, do ľesa ze statkami, bo űebilo ftedi paši. A to xozili na noc. To išli fše das šejscmi abo až ošem. Ta nanošili sebe dref a nakladli sebe ohňa. Jak tag_ras šezeli, čuja, čoška vije. A to bili vlci. Volare še baľi, ta od ohňa űeodešli, űedbaľi aňi o statki, ľem pri ohňu šezeli, bo še vilk ohňa boji, ta ku ohňu že űepriže. A zaš čuli, že čoška šušći. Ta še dohvarali, že to vilk za volem ľeci, že ho zi. No a rano bika našli na veľki ľalad_od

ňix, co dohaňal viľka od Źur aš_ku Zamku. Bo to bil vul barz rozvil, tirkaci a barz mocni.

*

Vizeli ľuze viľkuf, i naŹ_zado vizeli i baba vizeli. Baba tiŹ ras prišli ze Zborovi. Bil i ve Zborove oľij spuščac. Oľij robili ze semenca, co konope s teho rosna. A tam bili veci ľuze z Dlohohuki. Lemže baba ňeboŹička ňemohli čekac kamaratuf, bo zeci male bili doma. Ta bali še, že buda plakac, že doma ňedaja z_ňima radi. Ta puščili na jeden makuf: pul druha ľitra bilo s teho oľeja a jeden makuf (= zvyšok). Potemu išli dudomu špivajuci. Spivali sebe pišmičku: Poslišce verne krescaňi, rozjimaŹce muki Pana. A mešac švicil jasno. I prišli fcaľe pod Uboč, aš_prišli ku Dlohohuce. Lem lu naras_čuja, že s kameňami po kamencu coška šušči. Patraja na kameňec, dva viľci ľeca. Lem teľo, co kus_stanuli, popred ňix prešli ňedaľečko tote viľci, aňi še na ňix ňeohladi. Prišli ku domu malo žive, tag_aš_plakali, že potem aš_xore bili of_straxu.

VraŹda

Bil stari taki jeden rixtar z_Źifku, co mu žena umarla. Furd_rixtaril. A taki bil prisni, co šicko barz doŹiral a štrofal a rosipoval ľuzi. Ta oblaki mu trepali, barz ho ňerazi vizeli. Ta i un xozil varlovac po poľu po noci a ľem Źifka zostala sama doma. I ras_tag_išol na poľe večar a Źifce založil šifoner do oblaka, žebi ji daxto daco do posceli ňerucil, žebi ju ňezabil. A potem tak prišlo: Ve valaľe služil jeden cuzi sluška, co xozil na poľe po noci. Ta ked ras_tak pošol rixtar na poľe varlovac svoju roľu, bo ju mal zňiščenu, ta ten sluška zabil rixtara, bo ho rixtar tam ulapil pasc. A potem ho ešči na ľalad_ňis_s ti roľi, žebi ňeostal na roľi, žebi to ňevišlo na ňeho. Rano Źifka stanula, ojca ňit. Xozila, plakala, ojca ňit. Do koscela zvoňili, bilo ušem, zevac hozin a jeho ňebilo. Potem začali ho hľedac a našli ho až na Laňe zabiteho pri jedni roľi. Jag_ho našli, ta ho šiceg_narod išol obŹirac. A un mal gagor až odervati, žebi ňemux kričec. Ta ten, co ho zabil, ta prišol ku ňemu a povedal „aľe ci dal“ —

na svojem uši čula. No ňixto ňeznal, že xto ho zabil. Ta zhaňali šickich paropkuv_i gazduľ z valala, ta vibirali kvizenciľe. KaŹdeho braľi do xiŹi a bili. Jednemu xlopovi, Vaľovi, jag_zazreľi, že ma kus_skervavene nohafki, bo bil sviňu, ta šandare hňel ho zebľekli z nohavic, bo mišľeli, že to un ho zabil, že of_teho ma skervavene nohafki. A už ho ňepuščili, ľem pri stole mušľ v gačax sezec, či ňevize na ňeho. Ta ľem jix bili. Jedneho puščili a druheho braľi. Aš_potem prišla jedna žena, jag_už jix tag_bili, žebi ňebili šicke zeci ľucke, aľe žebi ľem teho bili, co jest_tu gazda ze sluhu. Bo oňi na poľe xozili, ta bahaľi, xto to mux bic. Gazda tak povedal: Ja na poľe ňexozu, aľe sluha. A sluha na to povedal: Ta uš sce mi, gazdo, daľi. Ta i ten ho zabil. I uš. Ta ten potim jedenac roki šezel v harešce.

Rozprávk a o ľišťati

Xozila ľišečka po ploce, xozila, uvjaz ji cirenek do noški. Išla do sušedečki: Sušedečko, sušedečko, vikľujce mi cirenek. Sušedečka ji vikľula: Ta prižeŹ_na rano, ta ci upeču pagačik pri tim cirenku. Na rano, na druhe prišla ľišečka po pagačik. „Moja ľuba ľišečko, pagačik zedľi kurki. Viskočili na ľaľku i ho pozubali. Prižeš na rano, dam ci kurečku.“ Prišla na rano: No, sušedečko, dajce mi kurečku! „Moja ľuba ľišečko, kurečka spadla ku prašatku, zedlo ju prašatko. PrižeŹ_na rano, dam ci prašatko.“ Prišla zaŹ_na rano. „Joj, moja ľuba ľišečko, pošlo prašatko ku koňikovi, ta pokopaľi ho koňiki. PrižeŹ_na rano, dam ci koňika.“ Prišla na rano, dala ji koňika. Aľe ona pitala: Ket_koňika, ta i sanečki! „IŹ, ľišečko, do ľesa a krič: Zrup_še mi s prosteho krive!“ I zroabili še ji sanečki. Ta uš_še vožila na koňikovi a na sanečkax. Aľe bilo ji žimno. Pošla še zahrac do sušedečki. Prišol viľček, koňika Źit. Ľišečka lapila plakac. Prišol ku ňi viľček a ji povedal: Moja ľuba ľišečko, ňič ti še ňebuj. Ja ce budu nošic. Ta i ju nošil. Źeška prišli na jedno vesele. Xcelo še jim pic vodi. Pirše še ľišečka napila, potem viľk začal pic. Nat_studňu višela kelbasa a un ju vizel ve voze. Viľk mišľľel, že to na dňe. Xcel vodu vipic, že jix Źi. Ked voda začala prez ňeho isc, ľišečka mu za-

bila do zatku kuřik. Viřk pil daři, ale vodi ře dopic řnemux. Ta pre-
 stal. Potem priřli dovnuka. Tam jix suředeřka ponukla a ket ře
 najedřli, lapili tancovac. Ked viřk tancoval, řiřeřka mu vřala vi-
 brala kolek a jag_un ře vivijal, ta řickix luži ořvistal. Euze viřka
 mocře zbiřli i vihnařli ho von. A řiřeřka ře bala, ře co z řnu teraz
 buze. Pořla za pec, řehla do cesta do korita a potem pořla poř řopu
 do pazziri, povařala ře. Potem priřla ku viřkovi: Oj, viřķu, tebe
 zbiřli, ale mře ař_tag_dobili, ře ař_kostki ze mře stirča. „No ta poc,
 řiřeřko, na muj xribel, ta ce pořeřu!“ Jag_ju tag_řis, ta ře ona do-
 hvarala: Xori zdraveho řeře a sam ředvo řeře. Un ře ji pital: Co ti,
 řiřeřko, utoriř? „Ta ře jak prizeř ku moji zurce, ta me ziř.“ A viřk
 ře radoval. Jak_ku zurce priřli, řiřeřka mig_do zurki. Viřķeg_ulapil
 ju za nořku. A ona kričela: Xvala Bohu, ře za nohu, ře za nohu,
 ale za korenek! Puřtil viřķek nořku, pořla řiřeřka do zurki.

O hlúpom vlkovi

Puřtil raz jeden gazda řviřnu řic i s prařetami pod brix ku řeře.
 Priřol ku řim viřk, ta jim poveda: Moja řuba řvineřko, ja ci jedno
 prařatko zim. „Ta ked mi ho ziř, ale ho treba umic, bo je barz za-
 babrane.“ Priřli ku voze, ida dolo vodu, dolo vodu ař_ku svoji xiři.
 Tam lapili kviečec, viřcel gazda i z_gazdiřnu, viřka odbiřli. Viřķ_iřol
 daři, bo bil hladni. Zbačil na brihu barana ře pasc. „Muj řubi ba-
 ranku, ja ce uř_teraz_zim.“ Baran mu povezel: Ta ked me ti ziř,
 ta ic_ti, viřku, pod brix a ja vidu na brix a rořif_piřčisko a ja ci
 skoču do řeho, řebi me řebořelo. Baran z briha řecel, driřil do viřka,
 viřk ře vivracil a baran ucik dudomu. Ize viřk smutni daři. Zazrel
 tam kořa ře pasc na zahraze. „Muj řubi kořiku, ja ce uř_teraz_zim.“
 Ked me ziř, ale hřeřkam ořtro potkuli, ta mi odervi potkovi, řebiř
 sebe čereva řepodar, jag_me buzeř jesc. Kuř nohu zviřnul a viřk ze
 zubami iřol cahac gvuzze. Kuř kopnul, viřk ře vivracil. Kuř ucik
 a viřk ře ředvo pozbiral. Viřk iřol daři. Priřol ku jedni stajence, čul
 tam ofce. Ta i veřol do stajenki a jim povezel: Moje řube oveřki, ja
 vaz_jednu zim. „Ta ked naz_jednu ziř, ta zařpivajma sebe jednu

piřem naostatku.“ Počuřli toto řpivaře gazdove, priřeceli zes ki-
 jami i viřka odbiřli. Viřčisko ředvo viřol na brix a tak sebe dumal:
 Či ja ře glupi!! Dalem sebe praře mic, xozbi dajaki hosc! Na bara-
 novum bořesc patrel! Dal jem ře do kovařa, jag_dajaki koval a po-
 tem dal jem ře do řpivařa, xozbi dajaki kantor!

Starodávne piesne

Xozili, xozili, dva řiroti popři
 a na řix brexali dva suředove psi.
 Ľebreře, řebreře, dva suředove psi,
 bo mi řiroteřki, xozima mi popři.
 Jeden ziř xozili, řiř_oři řenařli,
 na druhi ziř pořli, macerin hrub nařli.
 Jag_oři ho nařli, tag_oři ho hrebja,
 malka ře jix pila: Xto mi pokuj ředa?
 Xto to tam, xto to tam, po řim hrobe hrebe?
 „Mi to, mamičko, mi, vesce nas ku sebe!“
 Ice, moje zeci, ku svoji macoře,
 řeh_ona vaz_umije, řeh_vaz_i začeře.
 „Keřo raz nas miře, po gembe naz_bije,
 keřo raz nas čeře, xiřu z_nami mece.
 Ona svojim zecom xusteřki kupuje
 a nam, bidnim řirolkom, onuřki řaluje.
 Ona svojim zecom kaři, gris navari
 a nam řiroteřkom otrubi popari.“

*

Kořa luřki, kořa, ej, ziřki vodu nořa,
 i ja bim nořila, ej, řimam tam frajira.
 Kořa luřki, kořa, ej, uř jix pokořili,
 dloholucke ziřki, ej, za muř_poprořili.
 A řem tota jedna, ej, řriřuřa zotala,
 co ře pres_cali rok, ej, za muř vibirala.

*Ňepošla bim za ce, ej, xoz_biš bil ve zlace,
tvoja mac poveda, ej, žem v jednim kabace.
Ked v jednim kabace, ej, aŇe je viprani,
tvoja mac šizem_ma, ej, kaŇdi zavalani.*

*

*A zhuri, zhuri, ida mazuri, A jag_ja mam stac, koňom vodi dac,
Ňem ten jeden mazureček, ked mi malka zakazala,
co mi Ňeše muj vjaneček, žebim s tebu Ňegadala,
rozmarijovi. mušu še ji bac.*

*A v noci, v noci, kolo pul noci, Malki še Ňebuj, šidaj na muj kuň,
staň, staň, Handuľenko, zaňexama cuze kraje,
staň, staň, Handuľenko, jest_tam krasne obićaje,
daj koňom vodi. maľovani dvur.*

*

*Išol mili orac, uvazil do plota,
prišol še me pitac, ći to Ňe sobota.*

*Iz mili do frasa, do svoji roboti,
ket_še xcež_lubovac, ćekaj do soboti!
ćekaj do soboti, do Ňezel'i rana,
ke_ci še zaxciva teho lubovaňa.*

II

Rozprávala Anna Buffová, 45ročná roľnićka. ćítať i písať vie. Tu stále žije, je veľmi shovorćivá, artikuluje bezchybne. Zapisané v decembri 1949 v Dlhej Lúke.

Práce cez rok

Jak šňix zhiňe, idu do zahratki pošac. Pošeju tam jedno — druhe, žebi jem_mala na cali rok. Šag_rok veľkil A teraz_už_ida luze ronkľu štopkac, ta mušu už_i ja iz_zaštopkac (< isc za...), Ňex tam rošňe. I daco zašac. Šag_ňimam teho veľo, Ňem paru falatki. Daskuz_jarcu zarucic i dakuz_ofsa dajzji zašac. A bandurek harze nasazu. Bo ked bandur jest, ta hladu Ňil. Bandurki dam i do xľeba

i na langoš i gugel z Ňix upeću a bandurki xoc kaŇdi ziň budu jesc, ta še mi Ňeprijeza.

Jag_už bandurki še posaza, ta i uš_pojarovane. Takol treba buze hňetka ronkľu okopovac. Ešći bi trebalo privisc dakus praxu abo fisci, co pot_kravi treba posceľic, bo slami bilo malo, ta už Ňil co posceľic. A to doma — ni aha — treba i popratac dakus, i porajbac i kravom ku dojeňu daco priňisc. To fše, kaŇdi ziň dajaka robota. Ta i tag_zľecelo raz — dva, uš_takol treba pribraňac bandurki. A potem hňetka treba okopovac. Uš_teraz buze robota jedna druhi ruku podavac. Takol okopovac, bo to ronkľu treba furt okopovac, ta i tri — štiri razi. Takol hňetka oborivac treba. A tu už luze luki koša. Uš_takol še biľeja žila i pšeňice. Uš_tam vizu, že už mandel' stoji. Uš_takol treba naše izz_opatrec, ći Ňepristate, bo izima košic. Pokošima žito i pšeňicu, potem takol jarec. A u nas take ľuze, co takol dudomu coskori (= ćim skôr) bera. No, pokošia jarec i oves i takol treba hňetka mlacic. I takol otavi še suša i trebiće. To furt_tel'o roboti jak fras. To treba už zahinuc. A tu dakedi aňi xvil'i Ňil_taki dobri, paze diše, hermola... , trudno s poľa popratac. Tel'o še ćlovek narobi, co aňi še Ňevlaze. A ket_prize žima, ta kebi xol'em bilo co jesc. Mi mama barz malo šickeho. Aľe kebi už ľem dajag_omlacic. Jakoška še nam Ňexce rozic. I mućku kupujema i hnojima. Treba zapľuc šiciko. Aľe potem jag_žic?! Kebi to še ćlovekovi jez_ňexcelo (< jesc Ňe...). Muši še ćlovek trapic, ta muši.

A teraz_ešći drev Ňimama na žimu. Kebi xol'em das štiri — pejc furki ulabudac. A daskuz_i urezac na žimu, žebi bilo holove. A najbarži še o to staram, ľem žebi Ňebila mokra ješeň, bo treba bandurki kopac. Xockedi pametam, co taka mokra ješeň, že ľuze na desce sľoja a tag_bandurki kopja. Ňex Bux_xraňi, žebi taka mokra ješeň bila, bo bi nam bandurki pohňil'i. Ket_suxo, ta še dobre kope. Napećema sebe bandur ku kapusce na obil, to barz dobre. Kaňa nam zagrafći a ja tag_rada sluxam. ći to na dišć, ći na co. Mi ešći ľem bandurki kopema, a uš_podajedne ronkľu bera, voža. Aľe mi sebe šiciko pozvožima dudomu i sebe doma počiscima. Bo pojedne ľuze na poľu ćisca. I po kapustu uš_treba isc, bo už mras. Nadeptama

sebe ju xoľem do jedni bečki, žebi mi maľi na žimu. Lem kebi bilo daco i do kapusti položic. Treba bi bilo i dajaku švinku vizovac. A potem po falatku z ři fše položic do kapusti, žebi zapaxlo.

Dobre bi bilo, lem kebi bila dluhoka ješeň, co bi kravi xozil'i dluho na poľe, žebi se řevikarmilo veľo, bo paři malo jest. A ked viženu na poľe, ta fše kus pohriža, xoz_jim kuz_dam večar slamki, aľe už řemušu karmic. A jag_uš řňix zavaľi, ta už lem z hotoveho ber. Ked_dluho žima, ta tiš se barz dopije. Aľe zato tiž robota jest. Každe rano mušu ľecec z_mľikem do mesta a kuz_mam popresc i okolo zeci. A to pujdu hen, pujdu tam i ziř mi raz — dva zejze. Bo to ziř kratki v žime.

O mládencoch i dievkach

Taki mladi xoc se keľo narobi, ta mu dobre. Prez ziř se naro-bi, ři zi, ři řezi (= zje, nezje), večar ize ľilac. Ize durkac oľ_xiži do xiži, ze zifka jest. Dajzzi mu otvora, dajzzi mu řeotvora. Priže pod zvire i klapka i durka i kriři na zifku, žebi otvorila. Ked řeotvori, ta ji robi na gap, postavı ji daco pred zvire abo daco po dvorcı poprevraca. Ize ku druhi, zaž_mu druha otvorı. Bo to jest řšeľijake zifki. Daxtora lem řeka, žebi paropci tam xozil'i, že potem skori i tancuje i skori se vida. A druha zaž_řexce otvirac, že sebe s řim řcesce zi, ked buze otvirac každemu. Ja znam, co jedna zifka řexcela tag_otvirac. Priřli durkac i starše i mlatše paropci. Aři jednim řeotvorila. Vžali vus, prevracil'i horeznački. Ked išla na muziku, tařez_ji zastavil'i. Maja ji řepostavil'i. Teraz_aři sami řeznama, ři dobre paropkom otvirac každemu, ři ředobre. Bo naše paropci lem take: razi, žebi jih_hoscic, žebi jim řicko davac. Vežňe se oji i ize het. A potim ešči řmixi robi. Xoctora matka teľo řeoša-ľeje ze svoju zifku. Parazi ju, řuda na řu kupuje, robic bi ji řiž_řexcela dac, lem žebi se ľepři vidala za dajakeho pana. A daxtora zaš tak sebe povi: Řebudu ja ju parazit. Fřazi ju pxa do roboti, žebi se skori vidala, žebi ľuze vizel'i, že jaka je robotna. Bo sebe pomiřli: Žebi ju pan vžal, sprostačku. Ta ři pan řima paņu?!

Ked bohata zifka, ta sebe trima coja — toja. Aľe frasa ona se vida, jag_je dajaka britka. To dakedi sebe vežňe parobek xozjaku xudobnu i trapi se, biduje, keľ_se řeři, ta aři na vesele řima. I potem prekľinaja se. To zaš tag_utora: Veš_sebe bohatu, dajaku britku, co se ci řepaři, ta tiž ředobre. Ta veš_sebe xudobnu a řumnu, zaš potem řimaž_řiřeho. Bo to se tak poveda: Co ci ze řumni miski, ked je prařna. A to tote matki pojedne barz hlupe, xore maja zifki. Sami řeznaja, co maja robic. Priže tam dajaki parobek, ľapi do řiix_xozic, ta sama sebe ulori: Dam pokuj, řex tam se z_řim zvľeče. Ta potem už ju řezoxabi. A druhe zaž_utora: Ta buze xozic, buze a potem ju zoxabi. Ta i potem zifce priže do ošaľeňa. Ta to už najveķše trapeňe z_zifkami. Ta tag_utora, že keľ_ci se zifče narozı, ta ho puž_dolo vodu (< pušć dolo vodu).

A paropkovi co? Lita jak pes_s prebitu nohu. A keľ_priže na ře-řeňe, ta řras tam zna, ze z_řim uderi. Bo ten poľila i po trecim i po pijalim valaľe. Teň_řnejednu zifku zeřali! Prekľinaja ho potem ľuze. No ta povic, oplaci to se paropka hoscic? A pojedne matki maja najľepři rozum, bo sebe zaž_utora: Co moji zifce Pam_Buh_obecal, ta ju řemiňe. Řebudu řikeho hoscic, aři řikemu za ľasku zaxozic.

III

Rozprával Ján Vojta, 33ročný roľník, veľmi výrečný. a typický Dlholučan. Natrvalo z obce nebol nikde. Zapísané v aprıli 1950 v Dlhej Łúke.

Dedinské zvyky

Dakedi u naz_vesele se inakři končilo jak teras, a to bilo krařši. F_ponzeľek rano zavolaľ ľuzi, xore maľi bic na veselu a davalı jim paľenku. Tam už bil starosta, družbove i muzikanci, co hraľi. Řiž_řeiřli do řľubu, ta muzikanci zahraľi a tote mlatše sebe potan-covaľi. Keľ_priřli s_koscela po řľube, ta zaš tancovaľi. Pořňejři po-řıdaľi za stoli a bila hoscina. Keľ_se už hoscina skončila, ta druž-

bove mali šable a na tix šablax nošili dari mloze i mlodemu, co jim veselñici pošilali: platno na kabati, košule, peñeži, xuski na hlavu. KeĹ toto skončili, ta vžali družbove mlodu, zebraĹi ji z hlavi partu a starši družba ju založil na šablu a muzikanci hrali a starši družba z mlatsim ze šablami v rukax tancovali. KeĹ uš pretancovali, prišla ku ñim mloda a partu sebe od družbi mušela kupic. Potem zebraĹi mlodu svaški a ju začepili. KeĹ už bila začepena, ta prišli z ñu do ti xiži, ze bilo vesele a tam z ñu tancovali. A tak prišol mlodi a sebe ju ot tix svaškuf mušel kupic. Ta to bilo na co patrec. Teras to už lem tak po pañski robja a to frasa stoji.

*

Dakedi, keĹ u naz ve valale zabijal daxto sviñu, ta porixtoval paĹenki a zavolal sušeduf, kmotruf, sestri a co ja znam keho, calu rozinu. Xlopi išli ku xřivu, zabilí sviñu. Voda už zateĹ porixtovana bila vraca, oparili ju, oškrabali, čereva z ñi povibirali, podharřinu tiž vibrali a tag ju preñešli do xiži, ze mala bic hoscina. Zavesili ju na povalu a tak pošidali za stoli. Babi uvarili gulaš i daco upražili. A tag jedli a pilí a sviña visela na povalu. KeĹ se popili, ta višli zeza stola a začali kolo ti sviñi tancovac a po ñi Ĺapkac z rukami. Moja ñebožička baba rospjavali, že u sušeda keĹ taka hoscina bila, ta bila tam taka ñevelka bapka a velke huncuctvo robila, ta ju xlopi sxicili a šturili do sviñi do bruxa, skazi vibrali čereva. Ona bila spita, ñemohla stamazi visc, ta se dobre tam ñezadušila.

*

Davñenši, keĹ prišli ostatñe fašengi, ta paropci za tri dñi muziku trimali. A po fašengax řstupnu strelu išli po valale s křocem. To odrezali řalal z dreva, nato uvazili porvas a išli řřazi tam, ze jez zifka. Teho křoca potem uvazili za nohu zifce a tag ju vozili popod ruki po xiži a ona teho křoca cahala za nohu, ñiž jim ñedala dajaku korunu. KeĹ jim zaplacila, ta ju odvazili a išli do druhi xiži. Ñiž obešli cali valal, ta nazbirali sebe kupu peñeži.

KeĹ šñix zejze v jari a v noci ešči trimaja mrazi, ta zrana, keĹ ešči ñerozmarznute, ta se voži — prebace mi — hnuj na poĹe, ze se potem sazi ronkĹa. KeĹ už roĹe nasaxna, že se da orac, ta sešema. Pirše kađdi ponahĹa jarce šac, bo lepši, keĹ jarce da do žemi. Po jarcax se seja ofsi a tak se štopka ronkĹa a po ronkĹi bandurki. Potim se rixtuja roĹe, ze se sazi kapusta a daco se zrobi kolo xiži. A uš pomali ronkĹa sxozi, ta se okopuje, i bandurki vixoxa, ta tiš treba okopovac, oborivac, kapustu sazic, to furd robotu. KeĹ ešči xvila, ta ñič, aĹe keĹ tak stane dižžovno, ta to trapeñe. Ešči ze šenem řuze ñehotove a uš se žita, pšeñice bilēja, pristavaja a takol se treba Ĺapic do žñif. Potem to už izu šicko zaporat: žita, pšeñice, jarce, ofsi, ta to se treba kolo teho obracac! KeĹ se žñiva skoñča, ta se začina ješene orañe, uhori se a začina se mlacic. A hñeĹ se seja ožimini i bandurki se začínaja kopac a to cali boži rok robotu. Potem dajake drefko treba privisc, řisci pot stalki, žebi bilo co prez žimu sceĹic, bo toti slamki, co kuz jest, ta treba na karmeñe. Bo u naz velke huri, ta zarno ñevirošñe velke, lem kralka slamka a na tim klaseček. Ta toti slamki malo jest. Ñiš to se šicko porobi, ta i žima priže. V žime izima časem na řurmanku. Mama dva koñe a u naz jest štatne řesi, ta časem se dajaka robotu zerve. Tam človek zažiže veĹo šickeho, šmixu, aĹe xockedi i straxu. V řeše šñihu jest xockedi i viši metra a to velki brix, koñe se povivracaja, pomotāja, kopja, ñehožen ku ñim pristupic. Človeg añi ñezna, jaq jix ma ratovac.

Prvý z á r o b o k

Jag jem bil ešči taki mladi xlopčisko, ocez už ñežili; umarĹi nam dos skoro za mlada, mñe bilo řtedi šternaz roki. Bilí ma štirma braca, ja bil najstarši. MaĹi ma řtedi jednoho koña. Potem da o rok — bilo to tak pred jaru — prišli regruci do nas, žebim jix odvis na asenlirku do mesta. Zjednali ma se za zavec koruni. To řtedi bilí šumne peñeži, šak to košuĹu za to kupil. Ja porixtoval vus, vipara-

zili mi koňa s papirami i odviz jem jix do mesta, do Bardijova. No a, pravda, po asentirce nazad do valala, aľe oňi me ňepušćili. Bo koćiž_muši z_ňima pic. Com_mal robic, ostal jem. Regruci kupili paľenki i pil i ma. Jag_mňe uderilo do hlavi, ta ja liš_xcel kazac. A kupil jem puľitra paľenki a to fledi stala zevec koruni. Ta i jem prepil šicke zarobene peňezi. Na druhi ziň rano, jag_jem stanul, tam sebe rozmišľal, com porobil: šicke zarobene peňezi jem prepil, ešći me i hlava boľela.

Príhoda s dvoma synmi

U naz_jest jeden xlop, gazda, co ma dvoux sinuľ a strašňe se jim ceši. Staršeho bral ze sebu, ked_išol košic, co mu pomohal, a mlatšeho ešće tak pokus šanoval. Aľe raz vzał i teho mlatšeho. Ta pirši ziň ňebarz mu išlo, aľe na druhi ziň uš_košil dobre. Prišľi večar s koseňa dudomu, ta ocez_išol do sušeda se pozvaľic, jag_jim išlo. Ta hutori sušedovi: Vzał jem i teho mlatšeho Juska košic. Ta pirši ziň ňepotrimal, aľe na druhi ziň uš_potrimal. A ten starši to ľem se rošćapiri a zgarbi a tak caha, aľ brilko naňho patrec.

Koza chudobného človeka

Druhi xlob_jez_u nas, taki xudobni, ma doz_dužo zeci a to ceško xovac taku drobižžavu, ta sebe kupil kozu, žebi mal dakus_svojeho mľička. Kozu trimal ľ_stañi pri žlupku uvazenu za šiju. Nad žlupkem bila drabinka, jag_običajňe, co ji tam zakladal šeno. Koza jak koza. Na pokoju ňepostoji, ľem se furd_viša. Viskočila na drabinku, porvas, co na ňim bila uvazena, se ji jakoši okrucil na ňu, ona xcela dolo skočic, na žim už ňedostala, ta i ostala višec na tim povraže. No a ket_tak bila za šiju uvazena, ta i se zadušila. A ten človek ket_to vizel, ta se barz_zarmucil a ňijag_raz mu ňeišlo do hlavi, preco ona se obešila, ked un ju tak dobre xoval a opxozil.